

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Стрітьсвич Т.М. _____
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань **02** Культура і мистецтво
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність: **023** Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Освітня програма: **Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**
реставрація
Факультет **Мистецький**
Форма навчання: **Денна**

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма *РИСУНОК*

для студентів за спеціальністю: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробники: Гусєва Л.Г викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

(прізвище)

Стрітьєвич Т.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 10,5	Галузь знань 02. Культура і мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)
Розділів – 4	Спеціальність (професійне спрямування): 023. Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин - 315		Семестр 5, 6-й
		Лекції 4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних: 5 сем. – 4, 6 сем. - 3 самостійної роботи студента – 5-й сем. – 5, 6-й сем. - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Практичні, семінарські 0 год.
		Лабораторні 120 год.
		Самостійна робота 157 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.
		Вид контролю: 5 семестр – залік, 6 семестр - екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни - дати комплекс знань, умінь та навичок з рисунку

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення закономірностей природи;
- усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'ємної форми засобами рисунку;
- підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- розвиток цілісного сприйняття;
- опанування вміннями та навичками лінійно-конструктивної побудови, світлотіньового та тонального рисунку;
- оволодіння етапами виконання рисунку, виразними засобами рисунку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: принципи та методи реалістичного зображення, види рисунку; закономірності лінійної та повітряної перспективи, виразні засоби рисунку, методику виконання зображення

вміти: виконувати лінійно-конструктивну побудову зображення; виконувати світлотіньове й тональне вирішення зображення.

Демонструвати компетентності:

- Здатність здійснювати творчу діяльність на базі професійних знань та навичок, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову художнього твору; формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
- Здатність демонструвати достатньо високий рівень творчої майстерності, розуміти основні шляхи інтерпретації художнього-пластичного образу у мистецтвознавчій, творчій та дослідницькій діяльності; інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі
- Здатність інтегрувати професійні знання та навички і використовувати їх у процесі створення художнього твору, володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах, впроваджувати сучасні способи відтворення, використовувати виразну мову образотворчого мистецтва в процесі власної професійної діяльності.
- Здатність сприймати новітні концепції в галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва і реставрації творів мистецтва, поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями. Здатність відтворювати традиційні та синтезувати сучасні технології в творах образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації.

- Розуміння закономірності творчого процесу: перебігу та етапів виявлення і втілення художнього образу за допомогою образотворчих засобів; розуміння особливостей художнього сприйняття: цілісного бачення, асоціативного, образного сприйняття; визначення етапів та послідовності реалізації художнього образу в мистецькому творі. Здатність до творчої уяви й образного мислення, художньої спостережливості, зорової пам'яті, виховання широкої художньо-естетичної культури і художнього смаку.
- Досконале володіння дисциплінами образотворчого циклу та здатність спрямовувати ці теоретичні знання та практичні навички на виконання роботи в матеріалі. Усвідомлення основних художніх особливостей зображально-виразних засобів та їх можливості у виявленні образу.

Очікувані (програмні) результати навчання:

- Знання матеріалів та технік образотворчого мистецтва; виразальних і виразних засобів, професійної термінології, етапів та методики виконання зображення
- Усвідомлення теоретичних основ образотворчої грамоти для застосовування комплексного художнього підходу у створенні цілісного образу
- Здатність аргументувати вибір матеріалів та техніки, зображальних засобів, різних мистецьких технік для вирішення практичного завдання, продемонструвати знання та розуміння зображальних і виразальних можливостей різних художніх матеріалів, що застосовуються у живописі, рисунку, декоративно-прикладному мистецтві, реставруванні.
- Здатність здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації з різних джерел
- Здатність застосовувати різноманітні мистецькі техніки, вміти намалювати натюрморт, пейзаж, голову, півфігуру, фігуру людини, створювати тривимірні об'єкти (скульптура) та просторові інсталяції (візуальні практики, сценографія) в різних матеріалах.
- Вміння використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову, інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі, відтворювати традиційні та синтезувати сучасні технології образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації творів мистецтва.
- Уміння виконувати зображення з натури, по пам'яті, за уявою образотворчими засобами; працювати співвідношеннями; цілісно бачити, виділяючи головне виразними прийомами; виявляти за допомогою тону форму, об'єм, матеріал, світло і простір; володіти сформованими в процесі вправ професійними навичками зображення
- Вміння визначати й оцінювати образотворчу діяльність у системі часово-зорових мистецтв, володіти образотворчою грамотою, фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів, вміти аналізувати художні твори за різними критеріями.

- Вміння визначати форму художнього твору, матеріали та техніки виконання у відповідності до теми та ідеї художнього задуму, знаходити технологічне рішення, яке максимально відповідає задуму, оцінювати отримані результати та аргументувати творче рішення роботи в матеріалі, враховувати і використовувати при виконанні художнього твору властивості матеріалів, закони їх взаємозв'язку.
- Здатність використовувати відповідну термінологію, обговорювати факти та інтерпретації зрозумілою і чіткою мовою, застосувати це в презентаціях, есе та дипломній роботі
- Здатність використовувати власну творчу діяльність як засіб активного художньо-естетичного впливу на глядача, залучати глядача до творчого процесу та спілкування, обговорення проблем мистецького спрямування, дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва.
- Здатність відповідально ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики
- Здатність свідомо ставитися до пізнавальної діяльності, до самонавчання та продовження професійного розвитку як умови розвитку творчої особистості та професійного зросту.
- Готовність розуміти кінцеву мету власного навчання, його етапи, цілі і завдання кожного окремого завдання з рисунку, живопису

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 9. Рисунок голови людини

Тема 1. Рисунок живої голови людини. Методична послідовність зображення голови людини. Особливості портретного зображення.

Рисунок голови людини з виразною анатомічною будовою (лінійно-конструктивне й тональне вирішення).

Тема 2 Рисунок жіночої голови з чітко вираженим освітленням (освітлення бічне). Світлотіньове й тональне вирішення

Розділ 10. Портрет натурника з плечовим поясом

Тема 1. Зображення голови людини у двох ракурсах (лінійно-конструктивний та світлотіньовий рисунок).

Тема 2. Рисунок голови на передачу вікових особливостей

Розділ 11. Рисунок кисті.

Тема 1. Рисунок гіпсового зліпку кисті.

Тема 2. Зображення рук людини (кисті).

Розділ 12. Портрет натурника з руками.

Тема 1. Портрет людини з акцентом на кисті рук

Тема 2. Передача вікових особливостей, стану і настрою в портретному зображенні. Психологічний портрет.

4. Структура навчальної дисципліни

Тема		Лекц.	Лаб.	сам.
Розділ 9. Рисунок голови людини				
Тема 1	Рисунок живої голови людини. Методична послідовність зображення голови людини. Особливості портретного зображення. Рисунок голови людини з виразною анатомічною будовою (лінійно-конструктивне й тональне вирішення).	2	14	
	Рисунок голови людини з виразною анатомічною будовою (лінійно-конструктивне й тональне вирішення).			20
Тема 2	Рисунок жіночої голови з чітко вираженим освітленням (освітлення бічне). Світлотіньове й тональне вирішення		14	
	Рисунок чоловічої або жіночої голови з завданням передачі портретних характеристик			20
Розділ 10. Портрет натурника з плечовим поясом				
Тема 1	Зображення голови людини у двох ракурсах (лінійно-конструктивний та світлотіньовий рисунок)		18	
	Зображення по пам'яті голови людини в трьох – п'яти ракурсах (лінійно-конструктивний рисунок)			25
Тема 2	Рисунок голови на передачу вікових особливостей		14	
	Зарисовки голови на передачу вікових особливостей			20
	всього	2	60	85
Консультації			18	
Розділ 11. Рисунок кисті				
Тема 1	Рисунок гіпсового зліпку кисті	2	14	
	Замальовки гіпсового зліпку кисті			16
Тема 2	Зображення рук людини (кисті)		14	
	Зображення кисті руки людини в різних ракурсах			16
Розділ 12. Портрет натурника з руками				
Тема 1	Портрет людини з акцентом на кисті рук		16	
	Портрет людини з руками			20
Тема 2	Передача вікових особливостей, стану і настрою в портретному зображенні. Психологічний портрет		16	
	Жіночий портрет з чітко вираженими індивідуальними особливостями. Зарисовки жіночої голови з завданням передачі портретних та вікових характеристик			20

	Всього	2	60	72
Консультації		16		

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Рисунок голови людини з виразною анатомічною будовою (лінійно-конструктивне й тональне вирішення).	14
2	Рисунок жіночої голови з чітко вираженим освітленням (освітлення бічне). Світлотіньове й тональне вирішення	14
3	Зображення голови людини у двох ракурсах (лінійно-конструктивний та світлотіньовий рисунок)	18
4	Малюнок голови на передачу вікових особливостей	14
5	Рисунок гіпсового зліпку кисті	14
6	Зображення рук людини (кисті)	14
7	Портрет людини з акцентом на кисті рук	16
8	Передача вікових особливостей, стану і настрою в портретному зображенні. Психологічний портрет	16
	всього	120

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Рисунок голови людини з виразною анатомічною будовою (лінійно-конструктивне й тональне вирішення).	20
2	Рисунок чоловічої голови з завданням передачі портретних характеристик	20
3	Зображення по пам'яті голови людини в трьох-п'яти	25

	ракурсах (лінійно-конструктивний рисунок)	
4	Зарисовки голови на передачу вікових особливостей	20
5	Зарисовки гіпсового зліпку кисті	16
6	Зображення кисті руки людини в різних ракурсах	16
7	Портрет людини з руками	20
8	Жіночий портрет з чітко вираженими індивідуальними особливостями. Зарисовки жіночої голови з завданням передачі портретних та вікових характеристик	20
	всього	157

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота.

11. Методи контролю

- поточне оцінювання знань студентів під час лабораторних занять,
- модульний контроль (перегляд),
- екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (залік)			Сума
Розділ 9		Розділ 10		Теор	Тв.з.	Пер	100
T1	T2	T1	T2				
15	15	15	15	10	20	10	
60				40			

Максимальна оцінка 15 балів

0 – 1 бал:

- студент присутній на занятті,
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні і частково.

2 – 5 бали:

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,
- допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту,

- розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- не вдало komponує зображення в аркуші
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання,
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

6 – 9 балів:

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень,
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту
- розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання,
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача виконує завдання у відведений час домашнє завдання виконане частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

10 – 13 балів:

- студент добре володіє теоретичним матеріалом,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє,
- добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

14 – 15 балів:

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання зображення,

- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку, відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні.

II семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)			Сума
Розділ 11		Розділ 12		Теор.	Тв..з	Пер.	
T1	T2	T1	T2	10	20	10	100
15	15	15	15				
60				40			

Максимальна оцінка 15 балів

0 – 1 бал:

- студент присутній на занятті,
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні і частково.

2 – 5 бали:

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,
- допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту,
- розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- не вдало komponує зображення в аркуші
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання,
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

6 – 9 балів:

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,

- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень,
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту
- розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання,
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом
- викладача виконує завдання у відведений час
- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

10 – 13 балів:

- студент добре володіє теоретичним матеріалом,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє,
- добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

14 – 15 балів:

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання зображення,
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку, відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Рисунок».
2. Методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт.

14. Рекомендована література

Базова

1. Баммес Готфрид Изображение фигуры человека /Пособие для художников, преподавателей и учащихся. – Берлин: Фольк унд Виссен, 1984.
2. Барчаї Й. Анатомія для художників. – Будапешт, 1999.
3. Барщ А.Рисунок в детской художественной школе. – М. Издательство Академии художеств СССР, 1963. – 297 с.
4. Ли Н.Г. Рисунок. Основы академического рисунка: Учебник. – М.: изд. Эксмо, 2005. – 480 с.
5. Ростовцев Н.Н. Рисунок. – М., Просвещение, 1986
6. Сенин В.П., Коваль О.В. Школа рисунка карандашом. Натюрморт. Пейзаж. Портрет.–Харьков: Книжний клуб «Клуб семейного досуга»; Белгород: ООО «Книжний клуб «Клуб семейного досуга», 2007.– 112 с.

7. Хогарт Б. Рисунок человека в движении. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – 176 с.
8. Хогарт Б. Динамическая анатомия для художников. – Тула: Родничок, - М.: Астрель, 2001.
9. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству. – М.: Эксмо, 2014. – 645 с.
10. Школа изобразительного искусства. - М.: Изобразительное искусство. – 1986.

Допоміжна

1. Авсеян О.А. Натура и рисование по представлению. – М.: Изобразительное искусство, 1985. – 152 с.
2. Васютинский Н. Золотая пропорция. – М.: Молодая гвардия, 1990.
3. Дюваль М. Анатомия для художников. – М. – Л., 1940.
4. Левин С.Д. Беседы с юным художником. Вып I. - М.: Советский художник. 1988. 288 с.
5. Левин С.Д. Беседы с юным художником. Вып II. - М.: Советский художник. 1988. 320 с.
6. Молева Н., Белютин Э. Школа Ашбе. М., «Искусство», 1958
7. Юному художнику: Практическое руководство по изобразительному искусству. – М.: Издательство Академии художеств СССР, 1963.

15. Інформаційні ресурси